

Повна назва: ГЕОПОЛІТИКА ТА ГЕОСТРАТЕГІЯ

Статус: варіативна

Мета: ознайомити студентів з основними концепціями та підходами, а також ключовими проблемами, що існують у геополітичній думці. Курс має теоретичний і проблемний характер, та разом з тим він передбачає прикладний геополітичний аналіз сучасних проблем міжнародних відносин та світового розвитку.

Обсяг, методики і технології викладання дисципліни: Курс «Геополітика та геостратегія» містить основні поняття та положення класичної й сучасної геополітичної думки, що є необхідними для розуміння світових геополітичних тенденцій сьогодення та місця й ролі незалежної України в геостратегії світового товариства. Дисципліна розрахована на студентів II курсу спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». В межах курсу аналізуються основні геополітичні концепції та традиції, етапи і принципи формування геостратегії. Також розглядаються сучасні геополітичні моделі, роль і місце України в них.

Метод навчання – спосіб подання (представлення) інформації студентові у ході його пізнавальної діяльності, реалізований через дії, які зв'язують педагога та студента.

Основними методами, які використовуються у навчальному процесі при вивченні предмету «Геополітика та геостратегія» є:

1. Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний. Даний метод знаходить широке застосування для передачі великого масиву інформації на лекції, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник у «готовому» виді. Студенти сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки і залишаються у рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення.

2. Репродуктивний метод (репродукція – відтворення). Використовується переважно на семінарських заняттях, коли діяльність студентів організовується за кількарізним відтворенням засвоєних знань. Для цього використовуються різноманітні роботи і різні форми самоконтролю.

3. Метод проблемного викладу, використовується у побудові змістовної частини курсу (теми лекцій і семінарів). Важливою складовою даного методу є розкриття пошуків різних підходів у вирішенні тієї чи іншої проблеми.

4. Частково-пошуковий, або евристичний, метод, який полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або сформульованих самостійно) пізнавальних завдань. Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах і колоквиумах.

5. Дослідницький метод. Є важливою складовою самостійної роботи студента,

оскільки вони самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть аналіз сучасних проблем міжнародних відносин і діяльності міжнародних організацій. У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.

Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви розділів і тем	Всього годин	За формами занять, годин		
			Аудиторні		Самостійна робота
			лекційні	практичні	
Змістовий модуль 1 ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ГЕОПОЛІТИКИ ЯК НАУКИ. КОНЦЕПТУАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ГЕОПОЛІТИКИ					
1.	Геополітика як наука. Об'єкт і предмет дослідження	8	2	2	4
2	Основні закони та категорії геополітики	10	2	2	6
3	Становлення та теоретичні засади геополітики. Німецька геополітична школа	8	2	2	4
4	Класичні теорії геополітики	10	2		8
5	Геополітична концепція євразійства. Неоевразійство та сучасна геостратегія Росії	10	4	2	4
6	Розвиток геополітичної науки після II світової війни	10	2	4	4
7	Сучасні геополітичні теорії та школи	8	2		6
8	Сучасні європейські геополітичні школи. Геополітична складова європоцентричного світу.	10	2	4	4
Змістовий модуль 2 ГЕОСТРАТЕГІЯ У ПОСТБІПОЛЯРНОМУ СВІТІ.					
9	Геополітика та реалії постбіполярного світу	8	2		6
10	Геополітичні аспекти глобалізації	8	2	2	4
11	Світовий порядок	8	2	4	2
12	Геостратегія країн світу	12	2	4	6
13	Україна в геополітичній стратегії світового	10	2	2	6

	співтовариства			
	Всього	120	28	28
				64

Знання та навички:

Навчальна дисципліна «Геополітика та геостратегія» забезпечує **знання:**

- класичних геополітичних концепцій та понять;
- специфіки геополітичного аналізу міжнародних відносин;
- тенденцій і особливостей геополітичної думки постбіполярного світу;
- проблем та завдань геополітики й геостратегії України на сучасному етапі.

Навчальна дисципліна «Геополітика та геостратегія» забезпечує **вміння:**

- розрізняти специфіку геополітичних категорій;
- характеризувати основні геополітичні концепції;
- орієнтуватися у геополітичних проблемах і тенденціях пост біполярного світу та аналізувати відповідні їм геополітичні теорії;
- аналізувати композиційні аспекти геополітичного становища України, структуру її геополітичних інтересів;
- виділяти геополітичні аспекти забезпечення національної безпеки України в сучасному світі.

Кількість годин (кількість кредитів ЄКТС): 28 годин лекцій і 28 годин семінарів, 64 години самостійної роботи (4 кредити ЄКТС).

Види робіт: форми та умови проведення контрольних заходів.

Для визначення рівня засвоєння слухачами навчального матеріалу використовуються такі форми навчання:

- 1) лекційні заняття, на яких викладається теоретичний матеріал, наводяться практичні приклади; заняття проводяться з використанням технічних і програмних засобів;
- 2) семінарські заняття, що передбачають підготовку теоретичних і практичних питань з дисципліни та їх обговорення в аудиторії;
- 3) консультації, які проводяться з метою допомоги студентам у виконанні їх індивідуальних завдань і роз'яснення окремих розділів теоретичного матеріалу, відпрацювання студентами пропущених занять.

Оцінювання: Оцінювання відбувається на семінарах і на контрольних заходах, якими є наскрізне тестування, захист презентації та залік.

№ п/п	Форма проведення	Терміни проведення	Бали
1	Усні відповіді на групових заняттях	протягом триместру	35
2	Наскрізне тестування	останній тиждень	15

3	Підготовка презентації	останній тиждень	20
4	Залік	заліковий тиждень	30

На заліку оцінювання відбувається за наступними критеріями:

1. Оцінка «90-100» (відмінно) ставиться в тому разі, коли:

а) відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; студент впевнено володіє фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується у просторі та часі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки, визначає закономірності визначення та реалізації геостратегічного курсу держави;

б) студент має навички користування документами, картами, схемами, довідниками; статистичний матеріал може втілити в схемах, діаграмах, графіках, вміє скласти порівняльні таблиці;

в) відповідь дає грамотною українською літературною мовою, без русизмів, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу та 2-3 помилки мовно-стилістичного характеру.

2. Оцінка «75-89» (добре) ставиться в тому разі, коли:

а) відповідь правильна, послідовна, логічна, але студент допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, орієнтується у просторі і часі, допускаючи при цьому 1-2 помилки, аналізує причинно-наслідкові зв'язки, визначає основні закономірності та категорії геополітики, у деяких випадках нечітко формулюючи їх;

б) студент має навички користування документами, картами та іншими наочними посібниками, складає графіки, схеми, діаграми, таблиці, допускаючи при цьому незначні помилки;

в) відповідь дає в цілому грамотною українською літературною мовою, але допускає русизми, стилістичні, орфографічні та пунктуаційні помилки (не більше 5-6).

3. Оцінка «60-74» (задовільно) ставиться в тому разі, коли:

а) студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не досить впевнено орієнтується у просторі і часі, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу геополітичного розвитку держав, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

б) слабо орієнтується у хронології, допускає помилки при складанні таблиць, графіків, схем, діаграм;

в) при викладі українською мовою допускає помилки, русизми, що свідчить про недостатню його мовну культуру.

4. Оцінка «незадовільно» ставиться в тому разі, коли:

а) студент виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу, не орієнтується у просторі і часі, не вміє визначити причинно-наслідкові зв'язки, сформулювати основні віхи розвитку геостратегії провідних держав світу;

б) не орієнтується в хронології, не може побудувати графік, схему, діаграму;

в) відповідь безграмотна з точки зору української мови;

г) студент відмовляється відповідати на поставлені питання.

Викладач: Звездова Олеся Олександрівна, викладач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики факультету політичних наук ЧНУ імені Петра Могили. У 2010 р. закінчила магістратуру Чорноморського державного університету імені Петра Могили і отримала кваліфікацію «Політолог-міжнародник, перекладач». З 2012 р. – аспірант ЧНУ імені Петра Могили. Нагороджена грамотою Міського голови (2015) і грамотою ЧДУ імені Петра Могили (2016). Займається питаннями природи і вирішення регіональних конфліктів.